

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Jarosław Matras

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Małgorzaty Wilkosz-Śliwy

w sprawie **P. K.**

obwinionego z art. 90 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 14 marca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 28 maja 2012 r., sygn. akt IX Kz [...]

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w O.

z dnia 2 kwietnia 2012 r., sygn. akt VI W [...]

w przedmiocie zwrotu kosztów postępowania

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w O. wyrokiem z dnia 7 grudnia 2007 r., sygn. VI W [...],
uniewinnił obwinionego P.K. od popełnienia zarzucanego mu czynu

zakwalifikowanego z art. 90 k.w., oraz na podstawie art. 118 § 2 k.p.w. obciążył Skarb Państwa kosztami postępowania.

W dniu 14 lutego 2012 r. P. K., zwrócił się do Sądu Rejonowego w O. o zwrot kosztów obrony z wyboru w przedmiotowej sprawie, które zostały wyłożone przez jego ojca – C. K.. Do wniosku dołączył pisemne oświadczenie adwokata o pobraniu od C. K. kwoty 600 złotych za obronę w sprawie oznaczonej sygnaturą VI W [...], a także pisemne oświadczenie ojca, iż uiścił wymienioną kwotę.

Sąd Rejonowy w O. postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2012 r., sygn. VI W [...], nie uwzględnił tego wniosku.

P. K. złożył zażalenie na to postanowienie.

Nie zostało ono uwzględnione przez Sąd Okręgowy w K., który postanowieniem z dnia 28 maja 2012 r., sygn. IX Kz [...], utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. Z uzasadnienia w/w postanowienia wynika, że Sąd Okręgowy w K. podzielił argumentację Sądu Rejonowego w O..

Podniósł, iż unormowanie z art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 119 k.p.w., wyrażnie stanowi o uzasadnionych wydatkach strony postępowania, zaś C. K., który co jest bezsporne, uiścił wynagrodzenie na rzecz adwokata, jest ojcem obwinionego i nie występował w niniejszej sprawie w charakterze strony postępowania. Swoje wywody Sąd Okręgowy w K. skonkludował stwierdzeniem, że cyt. „Skoro C. K. nie jest stroną postępowania, nie może wnosić o zasądzenie zwrotu wydatków w niniejszej sprawie, zaś obwiniony nie poniósł wydatków związanych z ustanowieniem obrońcy. Zatem obwiniony nie może skutecznie wnosić o ich zasądzenie na swoją rzecz, a tym bardziej na rzecz ojca – nie będącego stroną” (k. 60).

Kasację od powyższego orzeczenia Sądu Okręgowego w K. złożył Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył je w całości na korzyść P. K. i **zarzucając** rażące i mogące mieć istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa procesowego, to jest art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 119 k.p.w., w następstwie wyrażenia błędnego poglądu, iż nie jest dopuszczalny zwrot kosztów ustanowienia jednego obrońcy z wyboru obwinionemu, który został uniewinniony, jeżeli wyłożyła je inna osoba niż sam obwiniony, **wniósł** o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i utrzymanego nim w mocy postanowienia Sądu Rejonowego w O. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie.

Art. 118 § 2 k.p.w. stanowi, że w razie uniewinnienia obwinionego lub umorzenia postępowania koszty postępowania ponosi Skarb Państwa, jeżeli postępowanie toczyło się na podstawie wniosku o ukaranie, który złożył oskarżyciel publiczny. W takim wypadku należy koszty obrony z wyboru zasądzić od Skarbu Państwa, gdyż są one składnikiem kosztów procesu w rozumieniu, recypowanego do postępowania w sprawach o wykroczenia, art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. W orzecnictwie utrwalił się pogląd, że wydatki związane z obroną z wyboru są wydatkami stron, a w konsekwencji to im należy zasądzić od Skarbu Państwa koszty poniesione na tą obronę z wyłączeniem podatku VAT (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2011 r., V KK 62/11, R-OSN KW 2011, poz. 746 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2005 r., IV KK 364/05, R-OSN KW 2005, poz. 1939).

Poza sporem jest, iż postępowanie przeciwko P. K. toczyło się z wniosku o ukaranie złożonego przez oskarżyciela publicznego. Nie budzi też wątpliwości, że P. K. ustanowił obrońcę z wyboru i wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 7 grudnia 2007 r., VI W [...], został uniewinniony. Powyższe prowadzi do wniosku, że przysługuje mu prawo żądania zwrotu kosztów ustanowionego obrońcy, zaś okoliczność wyłożenia tych kosztów przez ojca nie ma żadnego znaczenia dla oceny zasadności wniosku o zwrot kosztów obrony.

Trafnie wskazuje Rzecznik Praw Obywatelskich, że cyt. „nieuprawniony i nieznajdujący oparcia w przepisach prawa jest pogląd Sądu, że koszty obrony muszą pochodzić ze środków własnych obwinionego, a zwrot tych kosztów nie przysługuje, jeśli wykląda je inna osoba, nie będąca stroną postępowania. Przepisy procedury karnej z oczywistych powodów nie nakładają na sąd obowiązku badania od kogo obrońca otrzymał wynagrodzenie. Relevantny z punktu widzenia zasadności roszczeń obwinionego jest tylko fakt ustanowienia obrońcy w sprawie i uniewinnienia obwinionego. Odmowa zasądzenia kosztów obrony w oparciu o fakt, że wyłożył je ojciec jest zatem oczywiście niesłuszna”.

Należy przy tym zauważyć, że przepisy art. 16 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. 2009 r., nr 146, poz. 1188 ze zm.) i art. 22⁵ ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 r., o radcach prawnych (t.j. Dz. U. 2010 r., nr 10, poz. 65 ze zm.) nie wymagają, aby opłaty za czynności obrończe, które w sprawach o wykroczenia mogą wykonywać adwokaci i radcowie prawni (art. 24 § 1 k.p.w.),

uiszczały bezpośrednio osoby bronione. Przepisy te mówią o „kliencie”, a więc o podmiocie zlecającym czynność, którym wcale nie musi być osobiście strona. Warto też wskazać na treść art. 83 § 1 k.p.k. (ma on odpowiednie zastosowanie w sprawach o wykroczenia – art. 24 § 2 k.p.w.), zgodnie z którym w określonych sytuacjach stosunek obrończy może być zawiązany przez udzielenie upoważnienia do obrony nie tylko przez obwinionego, ale również przez „inną osobę”.

Skoro więc osoba nie będąca stroną uiszczając opłatę za obronę z wyboru działa zgodnie z prawem, to rażąco niesprawiedliwe byłoby pozbawienie obwinionego prawa do zwrotu od Skarbu Państwa tej opłaty w razie uniewinnienia lub umorzenia postępowania w sprawie o wykroczenie, jeżeli postępowanie toczyło się z wniosku o ukaranie złożonego przez oskarżyciela publicznego.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy z mocy art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w. orzekł jak w postanowieniu.